

EUROPEES WITBOEK PENSIOENEN: STANDPUNT LBV

Op 16 februari 2012 heeft de Europese Commissie – eindelijk – haar “Witboek voor adequate, veilige en duurzame pensioenen” op tafel gelegd. Daarin wordt onderzocht wat de EU en de lidstaten kunnen doen om de grote uitdagingen voor onze pensioenstelsels aan te pakken.

Er worden een aantal initiatieven onder de aandacht gebracht om goede omstandigheden te helpen scheppen zodat wie daartoe in staat is kan blijven werken en om een beter evenwicht te creëren tussen de duur van de arbeidsloopbaan en de duur van het pensioen, maar ook om te garanderen dat mensen die naar een ander land verhuizen hun pensioenrechten kunnen behouden

Het Witboek is gebaseerd op de resultaten van een uitgebreide raadpleging die in juli 2010 werd opgestart met een Groenboek(1)¹.

De Europese strategie voorgesteld in het Witboek moet gezien worden als een begeleiding en een aanvulling van de nationale pensioenhervormingen. Het heeft betrekking op verschillende werkterreinen :

- Een betere balans tussen werkjaren en pensioenjaren;
- De pensioenleeftijd koppelen aan de levensverwachting;
- Vervroegde pensioenregelingen beperken;
- Steun bieden aan mensen die langer werken;
- Betere kansen voor oudere werknemers creëren door de sociale partners ertoe op te roepen werkplek- en arbeidsmarktpraktijken aan te passen en door het Europees Sociaal Fonds te gebruiken om oudere werknemers aan het werk te houden(2) ;
- De kloof tussen man en vrouw dichten op het vlak van pensioenen;
- Aanvullende particuliere pensioenstelsels ontwikkelen door de sociale partners ertoe aan te moedigen dergelijke stelsels op te zetten en de lidstaten ertoe aan te zetten fiscale en andere prikkels te optimaliseren;
- De veiligheid van aanvullende pensioenstelsels verbeteren, onder meer door een herziening van de richtlijn inzake IBPV's (instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening) en betere consumentenvoorlichting;

---

¹ Het Groenboek bevatte 14 vragen waarop zowel door regeringen, organisaties als individuen online kon gereageerd worden; zie de reactie van LBV en van de Vlaamse ouderenraad; de Belgische regering heeft geen respons binnen gestuurd.

² Mensen de mogelijkheid bieden om langer te blijven werken is een van de belangrijkste aspecten van het Europees Jaar 2012 voor actief ouder worden en solidariteit tussen de generaties 2012.

- Aanvullende pensioenen compatibel te maken met mobiliteit door wetgeving goed te keuren waardoor de pensioenrechten van mobiele werknemers worden beschermd en door de instelling van pensioentraceerdiensten in de hele EU te bevorderen. Zo kan ervoor worden gezorgd dat burgers informatie krijgen over hun pensioenrechten, alsook een prognose van hun inkomen na hun pensionering;
- De adequaatheid, duurzaamheid en veiligheid van de pensioenen te blijven monitoren.

WAT DENKT LBV OVER HET WITBOEK ?

1. In het verleden heeft men vanuit Europa geen echte pensioenstandpunten ontwikkeld. Begrijpelijk want Europa heeft hiertoe immers weinig bevoegdheden. Europa functioneert immers volgens het subsidiariteitsbeginsel. Concreet betekent dit dat Europa – behalve voor materies die onder haar exclusieve bevoegdheid vallen - slechts maatregelen neemt wanneer die doeltreffender zijn dan wanneer die op nationaal, regionaal of lokaal vlak worden genomen.
2. We brengen waardering op voor het initiatief van de Europese Commissie. De huidige economische omstandigheden en de voortschrijdende vergrijzing hebben pensioenen als prominent onderwerp op de agenda van heel wat EU-lidstaten geplaatst. Het Witboek is zeker bruikbaar voor een breed debat.
3. Zonder afbreuk te doen aan de premisse dat de pensioenmaterie behoort tot de strikte bevoegdheid van de nationale lidstaten zou binnen de Europese context van armoedebestrijding in de toekomst toch moeten gestreefd worden naar het uitwerken van een Europese Minimumbescherming³.
4. Daar waar we bij het doornemen van het Groenboek heel sterk ontgoocheld waren over de vaststelling dat vanuit Europa het pensioendossier enkel benaderd werd vanuit de "financial sustainability" en dat de "social sustainability" vrijwel geen aandacht kreeg, zijn we ten aanzien van het Witboek met een meer holistische benadering, ietwat milder. Maar het accent

---

³ Een systematische aanwending van de OMC (Open Coördinatiemethode) past goed bij de diversiteit van de pensioenstelsels in de lidstaten. Alhoewel het dus aan de lidstaten toekomt om te bepalen wat toereikende en betaalbare pensioenen zijn kan de EU een aanzet geven door aan te geven wat een adequaat pensioeninkomen zou dienen te zijn.

⁴ Het waarborgen van een volwaardig inkomen voor ouderen kan niet worden losgekoppeld van een adequate armoedebestrijding. We dringen aan op het vastleggen van een duidelijke Europese referentienorm inzake het armoederisico waarbij kan uitgegaan worden van verfijnde EU –SILC-enquêtes en met behoud van de daarbij gehanteerde norm (60 % van het mediaan inkomen van de bevolking).

blijft toch liggen op " het vermijden en wegwerken van de stijgende kosten" daar waar men had moeten vertrekken van de vraag wat er nodig is om aan elke Europese burger een menswaardig pensioen te verzekeren.

5. Elke persoon die met pensioen gaat, moet een "toereikend" pensioen kunnen genieten, namelijk een pensioen waarmee hij kan leven zonder gevoelige achteruitgang van zijn levensstandaard ten opzichte van zijn actieve leven en zonder de financiële bijstand van derden te moeten invoeren. Arbeid moet voldoende beloond worden en zich vertalen in een voldoende hoge nettovervangingsratio.
6. Het blijft sterk opvallen dat de grootste aandacht steeds gaat naar de aanvullende pensioenregelingen daar waar eigenlijk prioritair zou moeten gefocust worden op een versterking van de wettelijke pensioenen.
7. Daar waar in het Groenboek nog vrij radicaal geopteerd werd voor het optrekken van de wettelijke pensioenleeftijd merken we nu met voldoening dat in het Witboek deze doelstelling ietwat op de achtergrond is verdwenen en dat in eerste instantie nu – terecht - gefocust wordt op de maatregelen die tot doel hebben de effectieve pensioenleeftijd (de uittredingsleeftijd) op te trekken.
8. Het effectief langer werken moet aangemoedigd worden en gekaderd in arbeidsomstandigheden die rekening houden met de oudere werknemers. Dit vraagt dan ook een leeftijdsbewust personeelsbeleid en het bevorderen van een langere inzetbaarheid door het gebruik van nieuwe technologieën, flexibele werkregelingen, mogelijkheden inzake bijscholing/levenslang leren en aanpassingen aan lichamelijke beperkingen.
9. Bijzondere aandacht moet gaan naar het vermijden van ongelijkheden. Ongelijkheden op vlak van toegankelijkheid en loopbaanontwikkeling. Personen met atypische loopbanen dienen ondersteund te worden opdat ook zij over een waardig pensioen beschikken. We verheugen ons erover dat in het Witboek het genderspect een belangrijk aandachtspunt is geworden.
10. Het Europees Sociaal Fonds (ESF) kan een belangrijke rol spelen bij het stimuleren van initiatieven die de inzetbaarheid van oudere werknemers van beide geslachten kunnen verhogen door aandacht te besteden aan het actief ouder worden in goede gezondheid gekoppeld aan een evenwicht tussen het professioneel leven en het familiaal leven.
11. Het is positief dat de Europese Commissie zich engageert om in het kader van de Europese sociale dialoog, de sociale partners te consulteren en te betrekken bij het uitwerken van een aantal initiatieven.